

KENDİ DİLİNDEN PEYGAMBER EFENDİMİZ*

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

El-hamdü lillâh, bu akşam mübarek gecelerimizden biri, Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin dünyaya teşrif eylediği günün sene-i devriyesi, *Mevlid Kandili* dediğimiz mübarek gece...

a. Peygamberimiz'in Doğum Günü

Biliyorsunuz, insanoğlunun mânevî pek çok değerleri var... Bu değerlerden bir tanesi de tarih şuurudur. İnsanoğlu hafıza sahibi bir yüksek mahlûk olarak, Allah'ın yüce yarattığı olarak eskiyi, maziyi hafızasında muhafaza edebiliyor. O da, Cenâb-ı Mevlâ'nın kudretinin, hikmetinin ayrı bir nişânesi. Nice nice bilgiler insanın hafızasında canlı kalıyor. İnsanoğlu bu hafızasındaki bilgileri zihninde evirip, çevirip değerlendiriyor. Onlar üzerinde tefekkür ediyor.

İşte bu gece de, yâni Rebîü'l-evvel ayının 11'ini 12'sine bağlayan gece... Arabî aylardan Rebîü'l-evvel ayının onikinci gecesi diyoruz. Çünkü güneş battıktan sonra o gün başlar. İslâm takvimi mantığına göre, güneş battı mı eski bir gün biter, yeni bir gün başlamış olur güneşin batmasıyla. İşte 11'i bitti güneş battığı zaman, ondan sonra 12'sinin vakti başladı çalışmaya.

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Tabii biz bu vakitlerin geçiş zamanını, tam mesâinin ortasında tarih değişmesin diye, Şimdi gece yarısına atmıŐız. Tabii, o zaman da insanın faaliyetleri durmuyor. Artık aslında geliŐmiŐ, aędaŐ insanın gecesi gündüzü harıl çalıŐmalarla, faaliyetlerle geçiyor.

Evet, 11 Rebü’l-evveli 12 Rebü’l-evvele bağlayan, 1571 Mîlâdi yılının Nisan ayının 20’sinde, Peygamber SAS Efendimiz dünyaya gelmiŐler. Dünyaya Őeref vermiŐler. Allah’ın rahmeti tecelli eylemiŐ. Bizleri sürûra, sevince gark eden muhteşem bir nimet-i ilâhî, ikrâm-ı ilâhî Peygamber SAS Efendimiz’in dünyaya geliŐi...

Eski ümmetler de tabii, eğer paygamberlerinin doğum tarihlerini biliyorlarsa, onunla sevinmiŐlerdir. Haklıdırlar; çünkü, peygamberlerin hepsini Allah-u Teâlâ Hazretleri, o devrin insanı hakkı bulsun, Cenâb-ı Mevlâ’ya güzel kulluk etsin diye, kendisi göndermiŐ. Hepsi Allah’ın elçileri, Allah tarafından gönderilmiş mübarek insanlar.

Meselâ, ehl-i kitab olan, ehl-i İncil olan nasrânîler de, İsâ AS’ın dünyaya teşriflerini, kendi zamanlama sistemlerinin, usüllerinin baŐlangıcı yapmıŐlar, *milâd* demiŐler. Milâddan önce, milâddan sonra diye bütün zamanları ona göre kıyaslamaya böylece devam etmiŐler. Yâni “Bizim peygamberimizin doğmasından Őu kadar zaman önce Őu olmuş, bizim peygamberimizin doğmasından Őu kadar zaman geçtikten sonra bu olmuş...” diye, hep akıllarında peygamberleri...

Tabii bizim Peygamberimiz hakkında, Hazret-i Muhammed Mustafâ Efendimiz hakkında düşüncelerimiz ile, Hristiyanların Hazret-i İlsâ hakkında düşüncelerinde büyük farklılık var. Biz Peygamber SAS Efendimiz'in Allah'ın kulu ve rasûlü olduğunu altını çize çize beyan ediyoruz, cihana bildiriyoruz. Çünkü Peygamber Efendimiz böyle bildirilmesini istemiş.

Çünkü insanlar, kendilerine Allah tarafından gönderilmiş olan bu mübarek elçileri, bazen iyi takdir edememişler, zamanında ona iyi ümmetlik yapamamışlar; bazen de, onun ahirete irtihalinden sonra onun hakkındaki düşüncelerinde yanılmışlar. Meselâ hristiyanların yanılması... Hazret-i İbrahim'i tanıdıkları halde, Hazret-i Musa AS'ı tanıdıkları halde, İsmâil AS'ı tanıdıkları halde, birçok peygamber ismi İncil'de geçtiği halde, o peygamberlerden birisi olan, kendilerine gönderilmiş olan Hazreti İlsâ'yı doğru tanıyıp da, onun hakkında doğru karar verememişler.

“—Hazret-i İlsâ peygamberdir.” deseler, “Hazret-i İlsâ da Allah'ın gönderdiği bir peygamberdir.” deseler, Allah'ın razı olacağı bir söz söylemiş olacaklar, gerçeği söylemiş olacaklar.

“—Kuldur, Allah'ın elçisidir. Allah bize Hazret-i İlsâ'yı İncil'i bize öğretsin diye, dinimizi öğretsin diye göndermiştir. O da Allah'ın peygamberlerinden bir peygamberdir. Biz bu peygamberlik müessesesini bilen bir ümmetiz, ehl-i kitabız. Hazret-i İlsâ'dan önce dünyaya gelmiş birçok peygamberin ismi, mukaddes kitabımızda zaten geçiyor. Adem AS, Nuh

AS, İbrâhim AS vs.” diye anlayışlarını normal yörüngesine oturtmaları lâzımdı.

Onlar böyle demediler, Hazret-i İsâ’ya ulûhiyet isnad ettiler. Yâni ne demek? Hazret-i İsâ’ya tanrı dediler, tanrının oğlu tanrı dediler. Hâşâ sümme hâşâ!.. Beşerdir, ama yanıldılar. Annesine de tanrı doğuran dediler. Bir kısmı “Tanrı” dedi. Bir kısmı, “Tanrı değil ama tanrı doğuran” dedi. Saçma sapan şeyler... “Rûhü’lkudüs, Hazret-i İsâ ve baba Allah” dediler. Hâşâ sümme hâşâ! Onlar dediği için, korka korka söylüyorum. İşte *ekânîm-i selâse*, *trinite* dediğimiz, *teslis* dediğimiz yanlış inançlara saplandılar.

Hazret-i İsâ Allah’ın mübarek, tertemiz, pembe yüzlü, yanağında böyle boncuk boncuk terli, uzun saçlı güzel bir kulu, peygamberi... Biz tabii bunu doğru olarak biliyoruz, onları da doğrultmaya çalışıyoruz. Biz çalışmıyoruz. Allah, peygamberleri gönderen alemlerin Rabbi Allah, kulların, hristiyanların yanıldığını bildiği için, onların yanılmalarını düzeltmek üzere emir buyurmuş Kur’an-ı Kerim’de:

“—Ey hristiyanlar, bırakın yanlış yolu! Bizimle sizin aranızda temelde aynı olan Allah’ın birliğine gelin! Allah’ın birliğini kabule gelin, tevhid akidesine gelin! Teslisi bırakın, triniteyi bırakın! İsâ AS Allah’ın oğlu değildir.” diye ayet-i kerimelerde nasihatler var, ihtarlar var. Kendilerini düzeltmeleri için Allah’ın kendilerine haberi var, beyânı var Kur’an-ı Kerim’de. Okur dinlerlerse, Hazret-i İsâ da memnun olur. Çünkü Hazret-i İsâ, “Bana tapının!” demedi. Allah’ın emrettiklerini onlara söyledi.

Hristiyanlar Hazret-i İlsâ'yı, peygamberliğini tam anlayamadan, mahiyetini tam bilemeden seviyorlar. Tabii biz de seviyoruz. Biz de çocuklarımıza bazen Mûsâ, bazen İlsâ adını koyuyoruz, seviyoruz. Tabii severiz. Çünkü Allah'ın gönderdiği mübarek insanlar, gerçekten yüksek insanlar olduğundan, zaten insan ister istemez, tabii olarak sever, aşık olur. Fakat bizde, İslâm terbiyesinde bütün peygamberlere karşı sonsuz bir muhabbet olduğundan Hazret-i İlsâ AS'ı da seviyoruz.

Onun doğumuna *milâd* deniliyor. Pekâlâ onlar da hürmet ediyorlar peygamberlerine. Belki içlerinde, peygamber olarak tanıyan da vardır. Belki yanılanlar da düzeltirler.

Yâni görüyoruz ki hristiyanlarda da kendi peygamberlerinin doğum gününe bir muazzam bağlılık, sevgi ve saygı var. Biz de Peygamber-i Zîşân'ımızın dünyaya teşrifinin zamanından fevkalâde duygulanıyoruz. Ve her sene zamanı geldiği zaman çeşit çeşit sevgi tezahürleriyle Rasûlüllah Efendimiz'in dünyaya teşriflerini kutluyoruz. Mevlid Kandilini canlı bir tarzda, ibadetlerle, camilerde, evlerde güzel bir şekilde geçirmeye çalışıyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz bir bahar gününde dünyaya gelmiş.

20 Nisan'a rastlıyor takvimler birbirine dönüştürüldüğü zaman. Rebîü'l-evvel ayında dünyaya gelmiş. Enteresandır, ilginçtir, *rebi'* kelimesi Arapça'da ilkbahar mânâsına gelir. Yâni Peygamber Efendimiz ilkbaharda dünyaya

gelmiş. Rebîü'l-evvel ayı da aylardan birisidir. O da tabii ilkbahara her zaman rastlamaz, döner. Bazen bakarsınız yaza, bazen güze, bazen kışa rastlayabilir ama, o zaman ikisi birden denk gelmiş.

Peygamber SAS Efendimiz yetiştiği mıntıkada çok iyi bilinen, çok sayılan, çok sevilen, muhteşem, mübarek, mukaddes bir aileden gelmiş olan bir kimse... Dedeleri de geriye doğru saygın kimselerdi, saygı duyulan, sevilen sayılan kimselerdi. Mekke'nin eşrafı, yöneticileri olan kimselerdi.

b. Peygamber Efendimiz'in Ataları

Bir hadis-i şerifini okuyarak, Peygamber Efendimiz'in mübarek sözleriyle, kendisinin soyu hakkında kendi ifadelerini hadis-i şerifinden takip etmiş olalım! Enes RA'dan İbn-i Asâkir'in ve Deylemî'nin, Beyhâkî'nin *Delâil*'inde, Hâkim'in Tarih'inde rivayet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:¹

أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ
بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ

بْنِ قُصَيِّ بْنِ كِلْبِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِّ بْنِ
غَالِبِ بْنِ فِهْرِ

¹ İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.III, s.40, no:556; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.VII, s.34, no:5734.

بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ حُزَيْمَةَ بْنِ
مُدْرَكَةَ بْنِ إِيَّاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارٍ، وَمَا افْتَرَقَ
النَّاسُ فِرْقَتَيْنِ إِلَّا جَعَلَنِي اللَّهُ فِي

خَيْرِهِمَا، فَأَخْرَجْتُ مِنْ بَيْنِ أَبِي، وَلَمْ يُصِبْنِي
شَيْءٌ مِنْ عَهْدِ

الْجَاهِلِيَّةِ، وَخَرَجْتُ مِنْ نِكَاحٍ، وَلَمْ أَخْرُجْ مِنْ
سِفَاحٍ، مِنْ لَدُنِّ

أَدَمَ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى أَبِي وَأُمِّي، وَأَنَا خَيْرُكُمْ
نَفْسًا وَخَيْرُكُمْ أَبًا

(ك. في تاريخه، ق. في الدلائل وضعفه، والديلمي، ك. عن انس)

RE. 151/1 (*Ene muhammedü'bnü abdi'llâh*)
“Ben Abdullah’ın oğlu Muhammed’im...”

Peygamber Efendimiz’in babasının adı Abdullah’tı, annesinin adı Âmine idi. Bizde tabii *Mevlid*’den, “*Âmine hâtun Muhammed ânesi*” diye herkes bilir ama, hanım ismi olarak Âmine değil de, *Emine* denmiş. *Emine* de Arapça’da bir mânâ verir, yâni güvenilen hanım mânâsına Emin-Emine... O da olur ama Peygamber Efendimiz’in annesinin adı Âmine idi, a’sı uzun; babası Abdullah idi.

Efendimiz kendi soyunu şöyle geriye doğru bildiriyor: (*Ene muhammedü'bnü abdi'llâh*) “Ben Abdullah’ın oğlu Muhammed’im...” devam ediyor soyuna, Abdullah kimin oğlu, onun babası kim, onun babası kim?.. Böyle geriye doğru. Babasını söylüyor, dedesini söylüyor, dedesinin babası, dedesinin dedesi; geriye doğru isimleri sayıyor.

(*Ene muhammedü'bnü abdullahi'bni abdü'l-muttalib*) Demek ki dedesinin ismi Abdulmuttalib; (*ibni hâşim*) onun da babası, yâni Peygamber Efendimiz’in büyük dedesi Hâşim. Onun için Peygamber Efendimiz’in Kureyş kabilesi içinde grubuna Benî Hâşim, yâni Hâşimoğulları derler.

Biliyorsunuz şimdi Ürdün Devleti’nin başkanı Haşim soyundan geldiği için, *El-memleketü'l-Urdûniyyeti'l-Hâşimiyye* diyorlar. Yâni Hâşimî sülâlesinden gelen bir şahıs tarafından hükmedilen, yürütülen, hükümeti sürdürülen memleket mânâsına.

Evet, büyük dedesinin adı, Abdü'l-muttalib’in babasının adı Hâşim.

(*İbni abdi menâf ibni kusay ibni kilâb ibni mürre*)

Tabii buradaki *ibni* kelimesi “şunun oğlu” demek. Yâni *ibni Mürre*, Mürre’nin oğlu demek oluyor.

(*İbni ka'b ibni lüey ibni gâlib ibni fihr ibni malik ibni nadr ibni kinâne ibni huzeyme ibni müdrike ibni ilyâs ibni mudar ibni nizâr*) Buraya kadar dedelerinin isimlerini sayıyor.

Muhterem, sevgili Akra dinleyicileri! Araplar'da soybilgisi çok önemliydi. Araplarda okuma yazma az olduğundan, soylarını çok iyi ezberlerler, ezberlerinde tutarlar ve sayalardı. Şimdi bizim çağdaş toplumumuzda bir kimseye, "Baban kim?" desen, söyler; "Deden kim?" desen söyler; "Dedenin babası, dedenin dedesi?.." dediğiniz zaman, bir noktada yorulur, söyleyemez. Ama Araplar soylarını ezberlerinde tutmaya çok dikkat ederlerdi. O soy bilme ilmine, yâni kim kimin oğludur, kim kimin akrabasıdır... buna da çok önem verirlerdi.

Bu ilme *ilm-i ensâb* derler. *Ensâb*, nesebler demek. Yani insanların neseblerini, haseblerini, kimin kimin oğlu olduğunu, kimin kiminle akraba olduğunu bildiren bilgiler topluluğu. Meselâ, sevgili büyüğümüz Ebû Bekr-i Sıddîk RA, ensab ilminde çok bilgili bir kimse imiş. Kendisinin filân dedesini bilmek bir tarafa, ayrıca başka insanlar da kimlerdendir, kiminle akrabadır, kimin nasıl çocukları olmuş, kabileler nasıl grup grup bölünmüşler... Çok iyi bilirdi.

Peygamber Efendimiz, bu kadar dedesinin ismini geriye doğru ifade buyurmuşlar, saymışlar. Onların hepsini biliyoruz. Şimdi bu arada, bir şeyi daha söyleyelim: Peygamber Efendimiz'in SAS annesi Hazret-i Âmine'nin de soyu, bir noktada Peygamber Efendimiz'in babasının soyuyla birleşiyor. Yukarıdaki dedelerinde, anne baba böylece aynı soydan gelmiş kimseler oluyorlar, Peygamber Efendimiz'in mübarek valideyni.

Efendimiz devam ediyor kendisini anlatmaya. Cuma günkü vaazımda da söylemiştim:

Peygamber Efendimiz sohbetle oturdu mu dakikalar unutulurdu, saatler unutulurdu. Ashab-ı kiram sabaha kadar, etrafında Efendimiz'i canla dinlerlerdi. Hoşuma gidiyor, nasıl dinledikleri rivayetlerde tasvir buyruluyor ki: Peygamber Efendimiz'i dinlerken, dinleyenler sanki başlarının üstüne bir ürkek kuş konmuş gibi; "Aman kıpırdamayayım! Kıpırdarsam kuş uçar, kaçır." diye, öyle başını kıpırdatmadan dinleyerek, meclisinde Rasûlullah Efendimiz'i hayran hayran seyrederek, böyle kendilerini tam verirlerdi konuşmasına.

Peygamber SAS'e bazen sorarlardı:

"—Yâ Rasûlallah! Kendin hakkında bilgi ver bize... Yâni sen nasıl bir mübarek kimsesin? Nerelerden gelmesin? Dünya hakkında bilgi veriyorsun, ahiret hakkında bilgi veriyorsun, kıyamet hakkında bilgi veriyorsun, Allah-u Teâlâ Hazretleri hakkında bizi öğretiyorsun, eğitiyorsun, yetiştiriyorsun, ibadetler hakkında bilgi veriyorsun; kendinden de biraz bahsetsene yâ Rasûlallah!" dedikleri olurdu.

O zaman da Efendimiz, —tabii kendisinin nesebi, hasebi çok meşhur, biliniyor— herkes bilsin diye, hakikatleri ifade ederdi.

Sevgili dinleyiciler!

Bir kere şunu çok kesin olarak biliyoruz: Peygamber Efendimiz o kadar güvenilen bir insandı ki, daha peygamber olmadan önce şöhret kazanmıştı: "Muhammed el-Emin" diye. *Emin* sıfatı vardı Peygamber SAS Efendimiz'in. Ne demek?.. Kendisine emniyet edilebilen, güvenilebilen insan demek.

Peki bu emniyet sadece sözde mi kalmış? Hayır! Peygamber Efendimiz'e herkes emanetlerini getirir bırakırlardı:

“—Aman, bir kese altınım var, bunu başka yere bırakamıyorum. Bu sizin yanınızda kalsın yâ Muhammede'l-Emîn, yâ Ebe'l-Kàsım!” derlerdi.

O zaman tabii peygamber olmadan önce, “Yâ Rasûlallah!” demiyorlardı. Herhalde, böyle bir hitapta bulunuyorlardı tahminime göre. İsmi de söylemezlerdi Araplar asaletli kimselere, “filancanın babası” diye, bir evlâdının ismiyle isimlendirip söylerlerdi. Peygamber Efendimiz de tabii Kàsım'ın babası olduğu için *Ebe'l-Kàsım* diye künyelenmişti.

“—Yâ Ebe'l-Kàsım! Şu altın kesem senin yanında mahfuz kalsın, ben Şam'a gideceğim. Ya dönerim, ya dönemem...” diye, emanet ederlerdi kıymetli şeylerini Peygamber Efendimiz'e.

Emin kimseydi, soylu kimseydi. Mekke'yi idare eden ailedendi. Asâleti biliniyordu. Eski devirlerden İbrâhim AS'ın soyundan, İsmâil AS'ın neslinden geldiğini biliyorlardı. Sordular. Dedelerini bu kadar saydı. Devam buyurdu Peygamber Efendimiz:

وَمَا افْتَرَقَ النَّاسُ فِرْقَتَيْنِ إِلَّا جَعَلَنِي اللهُ فِي
خَيْرِهِمَا،

(*Ve ma'ftaraka'n-nâsü fırkateyni illâ cealeniya'llàhu fî hayrihimâ*) İnsanlar tarihin akışı içinde kabileler olarak tabii büyüyorlar,

nüfus artıyor. Ayrılıyorlar. Birisi bir başka tarafa yerleşiyor. Ötekisi bir başka tarafa göç ediyor. İki kabile oluyor. “İşte insanlar böyle ikiye ayrıldıkları zaman, Allah beni daima en hayırlısı tarafından eyledi.”

Yâni geriye doğru hangi kabileye mensubsa Peygamber Efendimiz, hayırlı... O kabilenin akraba kabileleri vardır ama, Efendimiz'in kabilesi en hayırlı kabile. Böyle en hayırlısına sevketmiş Peygamber Efendimiz'in soyunu Allah-u Teâlâ Hazretleri *celle celâluhû ve amme nevâluhû*, her şeyi hikmetli olan Mevlâmız. Yâni hiçbir kimsenin içinde, bir zerre kadar tereddüdü kalmayacak kadar şerefli...

فَأَخْرَجْتُ مِنْ بَيْنِ آبَائِي، وَلَمْ يُصِبْنِي شَيْءٌ مِنْ
عهد الجاهليَّة

(*Feuhrictü min beyni ebeveyye*) “Ben anne ve babalarımın, dede ve ninelerimin, ecdâdü ceddâtımın arasından, böyle bir soylu aileden çıkartıldım, dünyaya getirildim. (*Felem yusibnî şey'un min ahdi'l-cahiliyyeh*) Cahiliye zamanından hiç bir şey bana isabet etmedi.”

Ne demek istiyor, “Cahiliye zamanının hiç bir şeyi bana isabet etmedi.” derken? Şey diyor, söylemiyor ne olduğunu, ne demek istiyor?

Cahiliye devrinde her zaman nikâh yoktu. İnsanlar keyfine göre bazen zina ediyorlardı, hırsızlık yapıyorlardı. O kabileye saldırıp onun koyunlarını, develerini çalıyorlardı vs. Peygamber Efendimiz'in kabilesi, ailesi ne böyle

soy bakımından ne de davranış bakımından kötü şeyler isabet etmemiş. Ağırbaşlı bir soylu aile, eşraf; yâni kavmin şereflipleri. Herkese iyilik yapan, böyle fakirleri gözeten, keselerinin ağzını açıp etrafa iyilik yapan insanlar.

Hatta Hâşim ne demek? *Hâşim*, kelime mânâsı olarak ekmeği parçalayıp parçalayıp, kabın içine koyup, et suyuyla böyle ikram yaparlarmış. Tabii o da güzel bir ikram. Belki dinleyicilerimiz de seviyorlardır, böyle et suyuna böyle kuru ekmeği koyduğu zaman insan, hoş lezzetli bir şey olur. Böyle fakirleri doyururlarmış, ziyafetler çekerlermiş yâni.

“Cahiliye zamanının kötü adetlerinden ananelerinden, kötü işlerinden, fiillerinden hiç bir şey bana isabet etmedi.” Yâni öyle günah, kötülük olacak şeyleri benim soyuma mensub insanlara Allah yaptırtmamış. Babadan dedeye geriye doğru hep soylu, eşraftan, ağır başlı, herkesin hürmet ettiği kimseler. Hakikaten tarih kitaplarından biliyoruz, Peygamber Efendimiz’in dedelerine Kureyş’in nasıl hürmet ettiğini, nasıl sözünü dinlediklerini biliyoruz.

وَوَخَرَجْتُ مِنْ نِكَاحٍ، وَلَمْ أَخْرُجْ مِنْ سِفَاحٍ، مِنْ لَدُنِّ
أَدَمَ حَتَّىٰ أَنْتَهَيْتُ إِلَىٰ أَبِي وَأُمِّي،

(*Ve haractü min nikâhın, ve lem ehruc min sifâhin*) *Nikâh* evlenmek demek, *sifah* zina demek. “Ben daima evlilik sonucu, nikahlanmış iki eş arasından, onların meşru evlâdı olarak dünyaya gelmiş insanların devamıyım ve hiç

benden ve benden geriye doğru dedelerimin içinde zinadan meydana gelmiş bir kimse yoktur. Yâni daima evlilik yoluyla, kânûnî, meşrû yolla gelmiş olan soylu ailelerin evlatları olmuşlardır benim ecdadım.

(*Min ledün âdeme*) Âdem AS'dan, (*hatta entehheytü ilâ ebî ve ümmî*) anne ve babama iş gelip varıp sonuçlanıncaya kadar, Âdem AS'dan ebeveynime kadar hep böyle nikâhla, evlenerek, meşru bir yolla dünyaya gelmiş insanlardır benim ecdadım. Ben böyle soylu bir ailedenim. İşte bu sebeple Allah beni böyle takdir buyurmuş.”

Çünkü Habîbullah, Allah'ın sevgili kulu. Soyunda da küçük bir zerre miktarı bir tereddüt ve leke yok.

وَأَنَا خَيْرُكُمْ نَفْسًا وَخَيْرُكُمْ أَبًا

(*Ve ene hayruküm nefsen*) “Can olarak, kişi olarak sizin en hayırlınızım, (*ve hayruküm eben*) ve âbâ ü ecdad olarak, baba olarak da sizin en hayırlınızım, en soylu ailedenim.”

Evet, Peygamber Efendimiz'in soyu geriye doğru İbrâhim AS'a giderdi, İsmâil AS vasıtasıyla... İbrâhim AS da tabii Allah'ın halîli, Halîlullah. Peygamber Efendimiz Habîbullah, Halîlullah, her şey tabii Peygamber Efendimiz de; Peygamber Efendimiz'in şöhreti Habîbullah, Allah'ın sevgili kulu; dedesi, çok eski, büyük dedesi İbrahim AS da Halîlullah. *Halîl* çok samimi arkadaş demek. Allah'ın arkadaşı, samimi, sırdaş dostu manasına. O sıfatı almış

bir mübarek insan. Putlara tapmamış, putlara tapmayı reddetmiş. Putları kırmış, putlarla mücadele etmiş bir insan.

Peygamber Efendimiz işte böyle bir mübarek aileden, dedeleri tertemiz, Hazret-i Adem'e kadar insanoğullarının en soylularına bağlı... Peygamber Efendimiz'in şeceresi, böyle güzel, pırıl pırıl, nûrânî bir şecere. Mekke'de dünyaya geldi.

Şimdi ben Anadolu'daki gezilerimde sevgili dinleyiciler. Tabii çocuklar arabamızın yanına geliyorlar, merak ediyorlar, "Arabanın markası ne, bu gelenler niye buraya geldiler, niye durdular?" Ben de onlara selâm veriyorum. Soruyorum:

"—Söyle bakalım, senin peygamberinin ismi ne?" diyorum. Bazısı doğru söylüyor, bazısı da bilemiyor. Bu da annelerinin, babalarının kusuru. Toplum olarak bizim kusurumuz. Dinimizi öğretmiyoruz. İnsanın bilmesi lâzım Peygamberini... Bazen de soruyorum:

"—Peygamber Efendimiz nerede doğdu, nerede vefat etti, yatıyor?" diye.

Biliyorlar Mekke'de doğduğunu. Evet, Mekke-i Mükerreme'de dünyaya geldi. Nerede dünyaya geldi, yerini düşünelim, hacca gidenler göz önüne getirsin: Mescid-i Haram'ın bir köşesinde Safa tepesi var, Mescid-i Haram'ın içine bağlanmış durumda şu anda. Direklerin arasından geçtiğiniz zaman aynı mekânın bir köşesi gibi safâ tepesi var, yüksekçe bir yer. Düz bir yol halinde dört yüz küsur metre öbür

tarafa doğru meyilli, inişli çıkışlı bir yol. Öbür tarafında da Merve tepesi var. Safa ile Merve...

İşte bu Safa tepesinde Merve'ye doğru döndüğümüz zaman sağ tarafta, hemen oraya yakın bir yerde Peygamber Efendimiz, "Benî Hâşim Yurdu" denilen, dedesinin mıntıkasıymış demek ki, dedesinin arazisinin olduğu yerlermiş. Orada dünyaya geldi. Evi muhafaza ediliyor. Evinin mıntıkası tabii. Evinin ilk hali, keşke bir zerresine dokunulmadan korunsaydı. Evinin olduğu yerde şimdi bir kütüphane mevcut. Orada dünyaya geldi, Mekke'de dünyaya geldi.

"—Peki Peygamber Efendimiz nerede medfun bulunuyor, nerede kabri?" diye sorduğunuz zaman, bu sefer yalan yanlış cevaplar veriliyor bu soruya.

Peygamber Medine-i Münevvere'de medfun. Mekke'de doğdu, Medine'ye hicret etti. Medine-i Münevvere'de vefat etti. Kabr-i şerifi Medine-i Münevvere'de.

Tabii kabrinin bitişiğinde, vefat ettiği yerin bitişiğinde Peygamber Efendimiz'in kendi hayatında mescidini yaptırmıştı, Mescid-i Nebvîsi. Tabii o zamanın ölçülerine göre küçük bir mesciddi, şimdi kaç yüz misli büyüdü. O ilk alana göre kaç yüz misli büyüdü. Tabii o mescidin içinde kaldı Peygamber Efendimiz'in kabri. Sol tarafta, kendi mescidinin sol tarafında kapısı vardı. Kapıdan mescide girerdi Peygamber Efendimiz. O kapının öbür tarafı kendisinin eviydi. Hazret-i Aişe Validemizin odasında vefat etti, oraya defnedildi. Orası şimdi

Peygamber Efendimiz'in mescidinin içinde. Üstünde de bir kubbe var. Ucu sivri, miğfer gibi yâni uzaktan baktığınız zaman görünüşü, bu savaşçıların başına giydikleri miğferin orta yeri yüksek oluyor. Belki tarih kitaplarında görmüşsünüzdür. Öyle bir kubbe var ve rengi yeşil. Arapça'da yeşil, *ahdar* veya *hadrâ* kelimesiyle ifade edilir. *El-kubbetü'lhadrâu*, yâni yeşil rengi renkli türbenin gösterdiği mekânın altında, Peygamber Efendimiz'in kabr-i saadetleri.

Tabii hacca gidenler Mekke'de hac vazifelerini yapınca Medine'ye gelip Peygamber Efendimiz'in kabr-i şerifini de ziyaret ediyorlar. Çünkü Peygamber Efendimiz'in kabrin ziyaret etmek, hayatında kendisini ziyaret etmek gibi sevaplı, güzel bir şey.

Rasûlullah SAS Efendimiz'i sevmek dinimizin temeli. İmanımızın temeli de Rasûlullah Efendimiz'in peygamber olduğunu ifade etmek. (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh*) diyoruz, "Şehadet ederim, şahit olurum ki, şüphesiz bilirim, bildiririm ki Allah'tan başka tanrı yoktur, Allah tek tanrıdır. Onun şerik naziri yoktur." diyoruz. İmanımızın bir bölümünü ifade etmiş oluyoruz. (*Ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) "Yine şehadet ederim ki Muhammed de onun bize gönderdiği mübarek rasûlüdür, elçisidir, ama kuludur!" diyoruz.

Ama kuludur diye niye söylüyoruz? İnsanlar yanılıp, şaşırıp da Peygamberlerini tanrı edinip tapınmasınlar, sapıtmasınlar, Allah'ın sevmediği

bir batıl inanca düşmesinler diye bunu özellikle Peygamber Efendimiz üstüne bastıra bastıra söylemiş olduğundan biz de söylüyoruz.

Kulu, Peygamber Efendimiz Allah'ın kulu ama müstesnâ bir kulu. Allah'ın bir kulu ama en sevgili kulu. Hani, "Yâkut da bir taştır ama..." diyor bir Arap şairi...

مُحَمَّدٌ بَشَرًا لَا كَالْبَشَرِ؛ بَلْ هُوَ كَالْبَعُوتِ بَيْنَ
الْحَجَرِ .

Muhammedün beşeren lâ ke'l-beşer, Bel hüve ke'l-ya'kùti beyne'l-hacer.

"Muhammed SAS Hazretleri bir beşerdir ama, sizler bizler gibi Ademoğludur, bir insandır ama, sade bir insan gibi değil, insanüstü çok yüksek bir şeydir. Hani hepsi taştır ama, sanki taşlar arasında yakut taşı nasıl değerliyse, pırlanta, zümrüt nasıl üstün değere sahipse, öyledir."

Yâkut kırmızı renkli bir taştır. Yâkut da bir taştır ama, öbür taşlardan çok farklı, ne kadar kıymetli bir taş. Sokaktaki taşlar ne kadar olağan bir taş. Peygamber Efendimiz de bir beşer ama, o ne kadar üstün bir beşer! Öteki insanlar nasıl olağan bir insan, Peygamber Efendimiz ne kadar mübarek, ne kadar şerefli, ne kadar olağanüstü bir insan! Tarif edilemez. Kıyas kabul etmez. Fevkalâde tarifsiz derecede, mukayese edilemeyecek kadar yüksek bir şahsiyet.

Tabii İmam Bûsîrî Hazretleri'nin Peygamber Efendimiz hakkında yazdığı *Kasîde-i Bür'e'si*

var. Orada diyor ki:²

دع ما ادّعتة النَّصَارَى فِي نَبِيهِمْ واحكم بما
شئت مدحا فيه واحتكم

*Da' me'ddeatnü'n-nasârâ fî nebiyyihimi,
Va'hküm bimâ şî'te medhan fîhi va'htekimi.*

“Hristiyanların kendi peygamberleri hakkında yanılıp da söylediği sözü bir tarafa bırak, öyle deme; yâni tanrıdır deme! Ama onun dışında, Rasûlüllah hakkında ne kadar medih cümlesi söyleyebilirsen, hepsine şâyestedir, lâyıktır, o kadar yüksektir.” diye söylemiş oluyor.

Peygamber Efendimiz'in kendisini anlattığı başka hadis-i şerifler de var. Onlardan da bir iki tanesini sizlere aktarmak istiyorum. Çünkü Rasûlüllah'ı kendisinden tanımanın tadı mutlaka başka türlü olur.

Bir de bir dua var, benim hoşuma gider. Onu hatırıma getirdi kendi sözüm. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:³

² İmam Busîrî, *Kasîde-i Bür'e*, beyit:43.

³ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.352, no:486; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.232, no:879; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.524, no:3493; Neseî, *Sünen*, c.II, s.222, no:1130; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1262, no:3841; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.58, no:24357; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.258, no:1932; İbn-i Huzeyme, *Müsned*, c.I, s.335, no:671; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.48, no:4565; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.191, no:29750; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.156, no:2881; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.127, no:608; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.337; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.234, no:1304; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.III, s.385; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.490, no:1821; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.75, no:544; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.155, no:1394; İmam

لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ

نَفْسِكَ

(م. د. ت. ن. ه. حم. حب. ع. خن. عن عائشة؛ د. ت. ن. ه. حم. ك. ع. ش. عن علي)

(*Lâ uhsî senâen aleyke ente kemâ esneyte alâ nefsike*) “Yâ Rabbi, ben seni lâykıyla medhedemem; sen kendini nasıl tavsif etmişsen sen öylesin!” buyurmuş Peygamber Efendimiz. Yâni, biz Allah’ı tarif edemeyiz, o kendini nasıl tarif ederse, isabetli tarif odur. En güzel söz odur. Biz Allah’ı bilemeyiz, Allah bildirirse biliriz.

Onun gibi, biz Rasûlüllah’ı ne kadar anlatmaya çalışsak, kelimeler kendi duygularımıza bile anlatmağa yetmez, zaman yetmez, sözler yetersiz kalır. Ama Peygamber SAS Efendimiz’in o eşsiz, engin güzel ahlâkını, o müstesnâ tevazuu ile nasıl kendisini anlattığını tabi dinlemek, onun tadı başka...

Mâlik, *Muvatta’* (Rivâyet-i Muhammed), c.II, s.300, no:725; Hz. Aişe RA’dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.64, no:1427; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.561, no:3566; Neseî, *Sünen*, c.III, s.248, no:1747; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.373, no:1179; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.96, no:751; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.449, no:1150; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.I, s.237, no:275; İbn-i ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.306, no:7016; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.42, no:4650; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.19, no:123; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.56, no:81; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.195, no:2681; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.183, no:3652 ve c.VIII, s.63, no:21885; *Câmiü’lEhâdis*, c.VI, s.191, no:4994 ve c.XXXI, s.305, no:34273.

c. Peygamberlerin Serveri

Câbir RA'dan İbn-i Asâkir ve Dârimî –Sünen-i Dârimî'yi biliyorsunuz, hadis alimi bu– naklettiğine göre Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁴

أَنَا قَائِدُ الْمُرْسَلِينَ وَلَا فَخْرَ، وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ
وَلَا فَخْرَ، وَأَنَا أَوَّلُ شَافِعٍ وَمُشَفِّعٍ وَلَا فَخْرَ

(الدارمی، کر. عن جابر)

RE. 151/2 (*Ene kâidü'l-mürselîne ve lâ fahr*)
“Ben Peygamberlerin serveriyim, komutanıyım, başkanıyım, (*ve lâ fahr*) öğünme yok. Allah beni böyle bir makama oturtmuş, Makâm-ı Mahmud'u bana ihsân etmiş. Bütün Peygamberler benim maiyyetimde, arkamda.

(*Ve ene hâtemü'n-nebiyyîn ve lâ fahr*) Ben peygamberlerin sonuncusuyum, onu en son mühürleyip, bir seriyi tamamlayan en sonuncuyum, peygamberlerin hâtemiyim; öğünme yok.

(*Ve ene evvelü şâfiin ve müşeffain ve lâ fahr*) Ben de kendisine Allah tarafından ahirette ilk defa şefaathakkı verilecek, şefaathakkı kabul edilecek, o makam kendisine ihsan edilecek kimseyim. Öğünmek yok ama, gerçek budur.” diye bildiriyor. Peygamber Efendimiz mütevazi

⁴Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.61, no:170; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.40, no:49; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.456, no:13924; Beyhakî, *el-İ'tikad*, c.I, s.173, no:151; Câbir RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.404, no:31883; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.31, no:5729.

idi ama, Allah kendisine “Bildir ey Rasûlüm!” dediği şeyleri bildirmesi gerektiğinden, bildiriyor. Kendisi tanınsın diye bildiriyor. Arada da (*Ve lâ fahr*) “Öğünmek yok!” diye ifade ediyor.

d. Hakîkî Mü'min Olmanın Şartı

Burada bir sahih hadis-i şerifi size nakletmek istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki: hadis-i şerifinde:⁵

فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ
أَحَبَّ إِلَيْهِ

مِنْ وَلَدِهِ، وَوَالِدِهِ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

(خ. م. ن. ه. حم. در. حب. ع. هب. عن أنس)

(*Feve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Canım elinde olan, beni yaratan, dilerse hayatıma son verecek, öldürecek olan, canım elinde olan Allah’a, nefsim elinde olan Allah’a yemin olsun ki, (*lâ yü'minü ehadüküm*) sizden biriniz hakiki mü'min olamaz, tam inanmış sayılamaz; (*hattâ*

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, no:15; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.67, no:44; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.114, no:5013; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:67; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.177, no:12837; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.397, no:2741; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.405, no:179; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.23, no:3258; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.129, no:1374; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11744; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.355, no:1175; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.29, no:70; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.490, no:17360.

ekûne ehabbe ileyhi min vâlidihî ve veledihî ve'nnâsi ecmaîn) ben o mü'mine babasından da, evlâdından da, bütün diğer insanlardan da daha sevgili olmadıkça mü'min olamaz.”

Yâni, bir mü'min Rasûlüllah'ı tanıyacak, Kemâlâtını, kerâmâtını, ikrâmâtını, evsâfının, cemâlinin yüceliğini bilecek. Rasûlünü tanıyacak, sevecek, aşık olacak, muhibb-i Rasul olacak, Rasûlüllah'ın muhibbi olacak. Rasûlüllah'ın aşkı, sevgisi kalbine yerleşecek. O aşk ile benzi sarı, gözü yaşlı bir aşık-ı sâdık olacak. O zaman hakiki mü'min olur.

Süleyman Çelebi'nin *Mevlid*'inin dua bölümünde hani beyti var:

Gözü yâşı hakkı içün aşıkların, Bağrı bâşı hakkı içün sâdıkların...

İşte o aşıkların gözyaşları çok kıymetli oluyor tabii. Aştan dökülen, sevgiden dökülen gözyaşları, çok yüksek duyguları ifade eder, inci gibi, pırlanta gibi gözyaşları oluyor. Dua ederken de, Süleyman Çelebi onu ölçü olarak koymuş önümüze. Yâni, Allah'a yalvarırken diyor ki:

“—Yâ Rabbi, sana şu aşık-ı sâdık kulların, hani divanına durup ibadet ediyorlar. Seni sevenler, Rasûlüllah'ı sevenler, aşık-ı sâdık mü'minler var ya... Hani gözyaşı döküyorlar ya seni zikrederken, Rasûlüne salât ü selâm getirirken... O gözyaşının ne kadar kıymetli olduğunu Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde bildirmiş ya... İşte o gözyaşının hürmetine, onun hakkına benim dualarımı kabul et!” diyor. Öyledir. O gözyaşları gerçekten çok kıymetlidir.

e. Ademoğullarının Seyyidi

Peygamber Efendimiz'in öğünmek yok diye bildirdiği bir başka hadis-i şerifi de nakletmek istiyorum. Bu hadis-i şerif Tirmizî tarafından, Ahmed ibn-i Hanbel tarafından rivayet edilmiş. Tirmizî, "Hasen hadistir." buyurmuş. İbn-i Mâce de rivayet etmiş, Ebû Saîd Hazretleri'nden RA. Onu da okuyalım! Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁶

أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا فَخْرَ؛ وَبِيَدِي
لِوَاءِ الْحَمْدِ، وَلَا

فَخْرَ؛ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ يَوْمَئِذٍ آدَمُ فَمَنْ سِوَاهُ، إِلَّا تَحْتَ
لِوَائِي؛ وَأَنَا

أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ وَلَا فَخْرَ؛ وَأَنَا أَوَّلُ
شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ وَلَا فَخْرَ

(حم. ت. حسن، ه. عن أبي سعيد)

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.308, no:3148; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1440, no:4308; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.2, no:11000; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s.398, no:6478; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.401, no:7493; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.530, no:31882; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.15, no:11; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.25, no:5712.

RE. 152/2 (*Ene seyyidü veledi âdem*) veya (*vüldi âdem*) olabilir.

Bu kelimenin birkaç okunuş imkânı var. “Ben Âdemoğullarının seyyidiyim.”

Seyyid ne demek? Soylu, asil, efendi demek. “Ben Âdemoğullarının en soylusu, en asâletlisi, efendisiyim.” diyor. Nerede?.. (*Yevme’l-kıyâmeti*) “Kıyamette Âdemoğullarının seyyidiyim, en yükseği, efendisi, başkanı, en yüksek derecelisiyim.” diyor Peygamber Efendimiz.

Evet, Peygamber Efendimiz bütün insanların seyyididir. Bütün insanların değil peygamberlerin de seyyididir. *Seyyidü’levvelîne ve’l-âhirîn*, *seyyidü’l-enbiyâi ve’l-mürselîn*. Yâni Allah sevgili kullarının da hepsinin başındadır kıyamet gününde... (*Ve lâ fahr*) “Öğünmek yok.” Burada da *ve lâ fahr* diyor. Yâni, “Böyle bir şeyi Allah bana vermiş diye ben böbürlenecek, kendi beğenecek bir duruma düşecek bir insan değilim. Öğünmek yok, tevazu içinde, Allah bana bu makam verilmiş, tebliğ ediyorum. Bilin diye bildiriyorum.” Çünkü, mü’minin Rasûlüllah’ın kıymetini bilmesi lâzım!..

(*Ve bi-yedî livâü’l-hamdi ve lâ fahr*) Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Ahirette elime Livâü’l-Hamd verilecek, elimde Livâü’l-Hamd olacak.”

Ne demek?.. Hamd sancağı demek. Yâni Peygamber SAS Efendimiz’in tanınması işareti, remzi olarak elinde hamd sancağı olacak. *Livâü’l-hamd*, hamd sancağı...

“Ve bu öyle bir sancak ki,” diye devam ediyor, (*Ve mâ min nebiyyin yevme izin âdeme femen*

sivâhu illâ tahte livâî) “Mahşer gününde öyle bir mekânda, o zamanda öyle olacak ki, o gün Âdem AS ve ondan sonraki bütün peygamberler, yâni Âdem AS’dan beriye doğru, Hazret-i Âdem’den zaman ilerledikçe insanların muhtelif bölgelerdeki toplumlarına, Allah tarafından gönderilmiş bütün peygamberler... Adları bilinenler, bilinmeyenler, tarihin sayfalarında olanlar, Allah’ın bildiği de kulların bilmediği binlerce yüzbinlerce peygamber, Adem AS ve ötekilerin hepsi... Hiç bir peygamber yoktur ki o gün benim bu hamd sancağımın, bayrağımın altında, *Llivâü’l-Hamd*imin altında olmasın. Hepsi orada olacak.”

Adem AS da Peygamber Efendimiz’in sancağının altında olacak, Adem AS’dan sonra yaşamış, gelmiş geçmiş bütün peygamberler de onun sancağının altında olacak.

Sevgili dinleyiciler. Bu ihtişamı bir düşünün. Peygamber Efendimiz’in hamd sancağı sallıyor yücelerde, onun altında yüz yirmi dört bin peygamber, evliyaullah, sâlihler, şehidler, Allah’ın sevgili kulları, peygamberler ve sevgili kullarının hepsi Peygamber Efendimiz’in *Livâü’l-Hamd*’i altında olacak. Sancak, Peygamber Efendimiz’in elinde... Ne kadar heyecanlandırıcı bir manzara olduğunu anlamaya çalışın, tüyleriniz diken diken olsun!

Allah’tan niyazımız şu mübarek kandil gününde bizi de Rabbimiz, o *Livâü’l-Hamd* altında, Peygamberimizin hamd sancağı altında haşreylesin! Peygamberlerle, sıddıklarla, şehitlerle, salih kullarla beraber biz de orada olalım! O

sancağın dışında, âsilerin, mücrimlerin ayrıldığı öbür taraftaki kâfirlerin, müşriklerin, münafıkların, âsilerin, mücrimlerin gruplarında olmayalım. Allah bizi mahşer günü bu hamd sancağının altında haşr eylesin!..

“O sancak benim elimde olacak.” diyor Peygamber Efendimiz. “Ama öğünmek yok.” Allah’ın takdiri bu. Allah’ın ona verdiği bir nimet. Bir nimet verildi mi Allah’a şükredilir. Yoksa o nimet eline geldi diye başkalarına ezâ cefâ verici kibir, gurur, ucub, kendini beğenmek, öğünmek, böbürlenmek gibi şeyler güzel ahlâkta, İslâm ahlâkında yoktur.

Peygamber Efendimiz’e Allah her türlü güzellikleri vermiş. Efendimiz de en çok şükreden kul durumunda; fakat öğünüp, kibirlenip, kibirli davranıp kimseyi ezmemiş. Fukara çağırıldığı zaman, fukaranın sofrasına gitmiş. Miskinlerle oturmuş, kalkmış. Tevâzuyu tercih etmiş. Yokluğu varlığa tercih etmiş. Cebrâil AS önüne elpençe divân durup da:

“—Allah beni sana gönderdi yâ Rasûlallah! Dilersen şu karşıdaki dağları altın yapacak.” dediği zaman, onu kabul etmemiş. Tevazu içinde yaşamış.

“—Peygamber SAS Efendimiz’in eline para geçmemiş mi?..”

Çok çok imkânlar geçmiş ama bir gün bekletmeden onları yoksullara, fakirlere hemen dağıtırmış. Evinde bir şey biriktirmeyi sevmezmiş. Hazine etmeyi, depo etmeyi, saklamayı sevmemiş. İhtişâmı sevmezmiş. Tevazu içinde, böyle

hurma lifinden yapılmış sert bir yatakta yatar-
mış. Mütevâzîâne giyinirmiş. Allah'ın en sevgili
kulu olduğu halde, Allah kendisine en yüksek
makamları verdiği halde...

Efendimiz'in kendini anlatan hadis-i şerifine
devam edelim:

وَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ وَلَا فَخْرَ؛ وَأَنَا

أَوَّلُ شَافِعٍ،

وَأَوَّلُ مُشَفِّعٍ وَلَا فَخْرَ -

(*Ve ene evvelü men tenşakku anhu'l-ardu ve lâ
fahra*) “İlk defa yeryüzünün, toprağın yarılıp,
üzerinden açılacağı kişi ben olacağım; ama
öğünmek yok.”

Bu ne demek?.. Herkes ölüp de kabre konuluyor
ya. Bu kabirler *ba'sü ba'de'l-mevt*, ölümden
sonra dirilme zamanında kabirler açılacak da,
insanlar kabirilerinden kalkıp mahşer yerinde
toplanmayacaklar mı?.. Toplanacaklar. İşte o
kabirlerden, ilk kabri açılıp da Mahşer yerine ilk
gelen kimse Peygamber SAS Efendimiz olacak.
Kendisi bunu böyle bildiriyor. Topraktan,
kabrinden kalkıp da mahşer yerine ilk gelen
kendisi olacak.

(*Ve ene evvelü şâfiin, ve evvelü müşeffain ve
lâ fahr*) “Ben ilk şefaathçi olacağım orada...
İlk defa şefaath edecek olan, şefaath etmesi de
makbul olacak olan, şefaathi de kabul edilecek
olan ben olacağım; öğünmek yok...”

Müşefffa' ne demek? Şefaât hakkı kendisine verilmiş, şefaât etmesine müsaade olunmuş, şefaati kabul olunmuş insan demek. Tabii herkes şefaâtçilik yapmak ister, kalkar —hani temsilen anlatalım— valinin, müdürün, komutanın karşısına gider: “—Efendim işte rica ediyorum şu şahsa şöyle yapın, böyle yapın!” der ama kabul ederler mi? Bazen derler ki:

“—Çekil kenara! Sen bu işe karışma! Kabul etmiyoruz, ona ben ne yaparsam yapacağım.” filân derler.

Peygamber Efendimiz şâfi', şefaâtçi ve şefaati Allah tarafından kabul edilen, “Peki, seni şefaâtçi kabul ettim. Buyur dilediğine şefaât et!” diye şefaâtçiliğine müsaade olunan, şâfi' Peygamber Efendimiz.

Tabii şâfi', ayn ile dir. Şâfi', ayn ile olunca şefaât eden demek. Şâfi, uzun î ile, ye ile yazılıp şâfi olursa, sonunda ayn olmazsa, şâfi' değil de şâfi olursa; o zaman şifâ veren demek. Tabii Allah şâfidir, insanlara şifâ veriyor. Buradaki kelime o şâfi değil; bu şâfi' ayn ile, şefaât kelimesinden geliyor.

Peygamber Efendimiz'in şefaati var, müjdeler olsun hepinize!.. Allah bizi Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirsin!..

Peygamber Efendimiz ümmetine şefaât edecek. Müteaddit şefaâtları var... Mahşer yerinde müteaddit şefaâtları var. Din kitapları onları uzun uzun anlatıyor. Müteaddit yerlerde, müteaddit mevkîlerde, müteaddit zamanlarda Peygamber Efendimiz Rabbimizin divanında ilerleyecek.

Huzur-u Rabbi'l- İzzet'te secdeye kapanıp şefaath edecek. Kulların hallerini arz edecek, arz-ı halcisi olacak. Allah-u Teâlâ Hazretlerine ricada bulunacak, duada, niyazda bulunacak... Allah-u Teâlâ Hazretleri onun şefaathini kabul edecek. Onun şefaathini kabul edip, isteklerini yerine getirecek. Kullar hakkında şefaathini kabul edip, kulları bağışlayacak.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber Efendimiz'in şefaathine erenlerden, kurtulan bahtiyar kullarından eylesin... Afv ü mağfiret olunanlardan eylesin...

Tabii, Peygamber Efendimiz gene (*ve lâ fahr*) buyuruyor. "Öğünmek yok! Öğünmek için söylenmiş bir söz değil bu." diye, Peygamber Efendimiz bunu böylece beyan buyurmuş.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi Peygamber Efendimiz'in şefaathine erdirsin...

f. Soyca İnsanların En Şerefli

Yine Câbir RA'dan, Deylemî'nin bir başka rivayetini de okuyarak, sözümü tamamlamak istiyorum. Mevlid-i Nebî hakkında tabii günlerce konuşulur, aylarca, yıllarca konuşulur. Peygamber Efendimiz'in evsâfı bitmez, güzellikleri bitmez. Onun hakkındaki bilgileri bitiremeyiz söyleye söyleye... Bir hadis-i şerifini daha okuyayım. Buyurmuş ki:⁷

---

⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.45, no:111; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.584, no:32044; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VI, s.492.

أَنَا أَشْرَفُ النَّاسِ حَسَبًا، وَلَا فَخْرَ؛ وَأَكْرَمُ النَّاسِ
قَدْرًا، وَلَا فَخْرَ .

أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ أَتَانَا، أَتَيْنَاهُ؛ وَمَنْ أَكْرَمَنَا،
أَكْرَمْنَا؛ وَمَنْ كَاتَبَنَا

كَاتَبْنَا؛ وَمَنْ شَيَّعَ مَوْتَانَا، شَيَّعَنَا مَوْتَاهُ؛ وَمَنْ
قَامَ بِحَقِّنَا، قُمْنَا

بِحَقِّهِ . أَيُّهَا النَّاسُ! جَالِسُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ
أَحْسَابِهِمْ، وَخَالِطُوا

النَّاسَ عَلَى قَدْرِ أَدْيَانِهِمْ، وَ أَنْزِلُوا النَّاسَ عَلَى
قَدْرِ مَرُورَاتِهِمْ؛ وَدَارُوا

النَّاسَ بِعُقُولِكُمْ

(الديلمي عن جابر)

RE. 153/3 (Ene eşrefü'n-nâsi haseben ve lâ fahr,
ve ekremü'nnâsi kadren ve lâ fahr. Eyyühe'n-
nâs! Men etânâ etaynâhü, ve men ekremenâ
ekremnâhü, ve men kâtebenâ kâtebnâhü, ve
men şeyyeya mevtânâ şeyya'nâ mevtâhü, ve men
kâme bi-hakkînâ kumnâ bi-hakkîhî. Eyyühe'n-

nâs! Câlîsü'n-nâse alâ kadri ahsâbihim, ve hâlitü'n-nâse alâ kadri edyânihim, ve enzilü'n-nâse alâ kadri mürüvvâtihim, ve dâru'n-nâse bi-ukûliküm.)

Bu benim size okuduğum, (*ve lâ fahr*) kelimesi geçen hadis-i şeriflerin üçüncüsü oluyor :

(*Ene eşrefü'n-nâsi haseben*) “Ben insanların soyca en şerefliyim.” Soyunun nasıl şerefli olduğunu, ilk hadis-i şerifte size anlatmıştım. Hazret-i Adem'den itibaren nikâhla, en asil insanların evlenmesiyle doğmuş olan kişilerden gelmiş Peygamber Efendimiz. Soyu böylece çok şerefli... (*Eşrefü'n-nâsi haseben*) “Soyca en şerefliyim, (*ve lâ fahr*) ama öğünmek yok!”

(*Ve ekremü'n-nâsi kadren ve lâ fahr*) “İnsanların da, kıymet bakımından en kıymetlisi en soylusuyum; öğünmek yok!”

Evet, insanın bazen soyu güzel olur da, kendisi o soya lâıyk insan olmaz. İnsan kendisi lâıyk olmazsa, soyunun asâleti para etmez. (*Men lem yüsri' bihâmelühû, lem yüsri' nesebühû*) “Ameli insana derece kazandırmazsa, ilerletmezse soyu, sopu, asâleti kazandırmaz.” Yâni, kendisi kötü ise, babasının iyiliği kâr etmez.

Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri bildiriyor. Nuh AS'ın oğlu babasına iman getirmemiş. Babasının nasihatlerini dinlememiş.

“—Evlâdım gel, tufan olacak, şu gemiye gir benim gemiye aldığım kimselerle beraber!” deyince;

“—Hayır ben girmiyorum! Bir dağa tırmanırım,

selden kendimi korurum.” diye inkâr etmiş, itiraz etmiş, reddetmiş babası Nuh AS’ın teklifini. O sırada bir sel dalgası gelip almış, yuvarlamış, götürmüş, boğulmuş.

E şimdi peygamber oğlu, soyu temiz ama, kendisi temiz değil; fayda vermemiş, cehennemlik olmuş.

Allah-u Teâlâ Hazretleri:

إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ

(هود:٤٦)

(*Innehû leyse min ehlike*) “O senin ailenden de sayılmaz.” diyor.

Demek ki, peygamberin şânına lâyık evlâtlık yapmayınca, silinip atılıyor Allah tarafından. Yâni, insanın soyu güzel olur, kendisi güzel olmazsa kıymeti yok.

(*Ene eşrefü’n-nâsi haseben*) “Ben soyca insanların en şerefliyorum, öğünmek yok ama, bu vaziyet böyle. (*Ve ekremü’nnâsi kadren*) İnsanların kıymet bakımından da en soylusu, en kıymetliyim, yâni şahsen.”

Soyu da güzel, şahsı da güzel, adı da güzel, kendi de güzel Muhammed-i Mustafâ *salla’llâhu aleyhi ve selleme teslîmen kesîrâ...*

(*Ve lâ fahr*) “Öğünmüyorum, öğünmek için söylemiyorum. Allah emrettiği için, siz sorduğunuz için söylüyorum. İş budur.” diye bildiriyor. Kendisinin böyle olduğunu söyleyip, arkasından da hemen nasihate geçiyor:

أَيُّهَا النَّاسَ! مَنْ أَتَانَا، أَتَيْنَاهُ؛ وَمَنْ أَكْرَمَنَا،
أَكْرَمْنَا؛ وَمَنْ

كَاتَبَنَا، كَاتَبْنَا؛

(Eyyühe'n-nâs) “Ey insanlar, (men etânâ eteynâhu) kim bize gelirse, biz de ona gideriz.”
Yâni iyiliğe iyilikle mukabele... (Men ekremenâ ekremnâhu) “Kim bize ikramda bulunursa, biz de ona ikram ederiz. (Ve men kâtebenâ kâtebnâhu) Kim bizimle oturup bir anlaşma yaparsa, yazışırsa; biz de ona, yazışmasına uygun hareketi yaparız.”

Tabii bu *mükâtebe* bir de, kölelerin efendisiyle anlaşma yaparak, o anlaşmayı yazışmaya geçirerek kölelikten kurtulması mânâsına da kullanılan bir kelime. Yâni: “Kim, bizden birisi bir tarafta esir olmuş da, –meselâ savaşta– onun kurtulması için anlaşma yapmaya razı olmuşsa; biz de onun bize esir düşmüş olan insanına anlaşma yaparız, göndeririz. Yâni o bizimkini salıverirse, biz de onu salarız; o bizimkinin köleliğini kaldırırorsa, biz de onunkini kaldırırız.” mânâsına da gelebilir.

وَمَنْ شَيَّعَ مَوْتَانَا، شَيَّعْنَا مَوْتَاهُ؛ وَمَنْ قَامَ بِحَقِّنَا،
قُمْنَا بِحَقِّهِ .

(Ve men şeyyeya mevtânâ, şeyya'nâ mevtâhu)
“Kim bizim cenazemize gelir, bizi teselli

eder, cenazemizi teşyi eder, kabre gömülme merâsiminde bulunursa; biz de onun cenazesine gideriz.

(*Ve men kâme bi-hakkînâ, kumnâ bi-hakkîhî*)
Kim hakkımıza, hukukumuzaya saygı gösterirse, riayet ederse, biz de onun hakkına saygı gösteririz.” diyor.

Evet, Peygamber Efendimiz SAS, yanına yanaşan, iyilik elini uzatan herkese iyilik elini uzatırdı. Aksilik çıkarmazdı, reddetmezdi. Her güzel davranışı, güzel davranışla karşılardı.

Devam ediyor nasihatine:

أَيُّهَا النَّاسُ! جَالِسُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ أَحْسَابِهِمْ،
وَ خَالِطُوا

النَّاسَ عَلَى قَدْرِ أَدْيَانِهِمْ، وَ أَنْزِلُوا النَّاسَ عَلَى
قَدْرِ مَرُوءَاتِهِمْ؛

(وَدَارُوا النَّاسَ بِعُقُولِكُمْ) (الديلمى عن جابر)

(*Eyyühe'n-nâs, câlisü'n-nâse alâ kadri ahsâbi-him*) “İnsanlarla soyları derecesine göre oturup kalkın! Meclislerinizi ona göre ayarlayın! Sözü-nüzü ona göre söyleyin! Riayet edin, yâni hürmet edin! Oturuşunuza, kalkışınıza dikkat edin!

(*Ve hâlitü'n-nâse alâ kadri edyânihim*)
Ve insanların dindarlıklarına göre onlarla ahbaplığınızı yakınlaştırın!”

Evet, bu da çok önemli bir nasihati Peygamber Efendimiz'in. Tabii insanlar soyluysa, soyluluğuna uygun bir muamele yapılması lâzım! Peygamber Efendimiz, çok soyu şahane, çok şerefli... O halde Arab'ın da Peygamber Efendimiz'e, o zamanki insanların, o soyluluğunu anlayıp hürmet etmesi gerekir. Bizim de zamanımız etrafımızda böyle hatırlı, itibarlı, bir kavmin önderi insan olduğu zaman, ona tabii hasebine, nesebine uygun bir tarzda muamele etmemiz lâzım!..

وَ خَالِطُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ أَدْيَانِهِمْ

(*Ve hâlitü'n-nâse alaâ kadri edyânihim*)
İnsanlarla beraber olmak, düşüp kalkmak, karışmak, samimiyet kurmak ve iç içe olmak... Bu hangi şartla?.. Dindarlık şartıyla olacak.

Dikkat edin, sevgili dinleyiciler! “Herkesle ahbablık edin!” demiyor; dindarlığı yüksek olan, vasıflı olan, iyi olan... Kaliteli diyecektim döndüm dikkat ediyorsanız, çünkü yabancı kelime kullanmamaya dikkat ediyoruz, bayrak açtık.

“—İnsanların dindarlık vasfı ne kadar yüksekse, o kadar onlarla dostluk edin! Yâni, dindar, namuslu, edebli, ahlâklı, Allah'tan korkan insanlarla samimiyet kurun, onlarla beraber olun, onlarla karışın, düşüp kalkın!” diye bir tavsiye.

Bu çok önemli! Bu insanı kurtarır. Yanlış insanlarla arkadaşlık yapan, mahv olur. İyi insanlarla arkadaşlık yapan, kurtulur. Bu nasihati unutmayalım!

وَأَنْزِلُوا النَّاسَ عَلَىٰ قَدْرِ مَرْوَاتِهِمْ؛

(*Ve enzilü'n-nâse alâ kadri mürüvvâtihim*) “Ve insanlara mürüvvetleri nisbetinde muamele edin! Ne kadar mürüvvetli iseler, siz de misafirperverliğinizi ona göre yapın! Onların memleketine, kavmine, kabilesine gittiğiniz zaman, size nasıl güzel muamele etmişlerse; siz de onlar geldiği zaman, öyle yapın!” gibi.

وَدَارُوا النَّاسَ بِعُقُولِكُمْ.

(*Ve dâru'n-nâse bi-ukûliküm*) “Ve insanları aklınızla, akıllarınızı kullanarak insanları müdârat ediniz, yâni dirayetle idare ediniz! Aklınızı kullanın, insanlara muamelenizi akıllıca yapın! Basiretli hareket edin! Herkesi dost etmeye çalışın, doğru yola çekmeye çalışın! Aklınızı kullanın, insanların zararından kendinizi böylece korursunuz. Aklınızı kullanın, insanları hayırlı yollara böyle sevkedersiniz.” diye, güzel bir nasihatle, Peygamber SAS Efendimiz çok şümullü, çok derin anlamlı nasihatle, bu hadis-i şerifini bitirmiş oluyor.

Ben de zamanı epeyce uzattım. Allah-u Teâlâ Hazretleri hepinizden râzı olsun... Hepimizi sevdiği kulları zümresine dâhil eylesin... Sevdiği kul olmanın yolu, Peygamber Efendimiz'e ittibâ etmektir. Ayet böyle bildiriyor:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

(آل عمران: ۳۱)

(*Kul in küntüm tuhibbûna'llàhe fe'ttebiünî yuhbibkümu'llàh*) (Âl-i İmran, 3/31) ayet-i kerimesi, çok önemli bir hakikati bize bildiriyor: Eğer Allah'ı seviyorsa bir insan, Rasûlüllah'a tâbi olacak. Allah'ın sevgili kulu olma derecesine varmanın yolu, Rasûlullah'a uymaktan geçiyor. Allah'a ulaşmanın yolu Rasûlüllah'a sımsıkı sarılmaktan geçiyor.

Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılanlardan eylesin...

Sünneti çok güzel, sevgili Akra dinleyicileri! Peygamber Efenidimiz'in sünnet-i seniyyesi, ehâdis-i şerifesi, okuyun, deryâ gibi, uçsuz bucaksız bir umman gibi ve dalın o deryaya... Onun içinde nice cevherler var, inciler, mercanlar var, göreceksiniz. Ne kadar tatlı bir âlem olduğunu anlayacaksınız.

Rasûlüllah Efendimiz'in yolundan gideceğiz, onun istediği bir müslüman olacağız. Rasûlüllah'a has ümmet olacağız.

Allah bizi Rasûlüne has ümmet eylesin... Böylece kendisine has kul olabilmeyi nasib eylesin... Ömrümüzü, dünyamızı, zamanımızı, hayatımızı, imkânımızı, paramızı, pulumuzu, mesleğimizi, çalışmalarımızı Allah'ın rızasına uygun istikamette yapmayı nasib eylesin...

Ömrümüzü Ümmet-i Muhammed'e ve bütün insanlara faydeli geçirmeyi nasib eylesin... Şu kandil gecesi hürmetine kusurlarımızı affeylesin... Tertemiz, pırıl pırıl, içi dışı nurlu,

kalbi tertemiz, feyizli, mübarek, nurlu kullar eylesin Allah cümlemizi...

Nice nice nice nice mübarek gecelere, kandillere erişmeyi nasib eylesin... Peygamber Efendimiz'in sünnetini şu asırda ihyâ eyleyip, şehid sevapları kazanmış olmayı nasib eylesin...

Ahirete bir gün göçeceğiz, kabrimizi cennet bahçesi eylesin... Kabirden bir gün kalkacağız, bizi Peygamber Efendimiz'in *Livâü'lHamd*'i altında peygamberlerle, sıddîklarla, şehidlerle, sâlihlerle haşreylesin...

Bir gün nasib olur cennete girersek, bir yerimiz olacak; Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi *Firdevs-i A'lâ*'da –*Firdevs-i A'lâ*, cennetin en güzel yeri, en yüksek kısmı, en a'lâ, en orta yeri– Peygamber Efendimiz'e komşu eylesin... Peygamber Efendimiz'in komşusu olmak, cemâlini dâimî görmek, sohbetinde dâimi olmayı nasib eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

27. 07. 1996 - AKRA

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER
sohbetlerine PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

